

Ія Ківа

Осиротілі дерева

Ija Kiwa

Osierococone drzewa

Z ukraińskiego przełożyła Aneta Kamińska

Iya Kiva

The Orphaned Trees

From Ukrainian translated by Philip Nikolayev
and Yevgeniya Kanyshcheva

Iya Kiva is a Ukrainian poet, translator, member of Pen Ukraine. She was born in 1984 in Donetsk, moved to Kiev in 2014 because of the Russo-Ukrainian War. Author of poetry collections «Futher from Heaven» (2018), *“The First Page of Winter”* (2019), *“Laughter of an extinguished fire”* (2023), as well as books of interview with Belarusian authors *“We’ll Wake Up Different: Conversations with Contemporary Belarusian writers on Past, Present and Future of Belarus”* (2021), dedicated to the 2020-2021 protests in Belarus. Her poems were translated into more than 30 languages. In 2022, her collection of poetry *“Witness of namelessness”* was appeared in Bulgarian (trans. Denis Olegov) and another one collection of poetry *“Black Roses of Time”* “ was appeared in Polish (trans. Aneta Kaminska). She is a winner of the II poetic tournament named after Nestor Chronicler (2019), laureate of the Special Prize “LitAkcent” Award (2019) for the book *“The First Page of Winter”*, laureate of the Literature Prize “Metaphor” for translators (2020), winner of the poetic competition *“Haivoronnya”* (2019), etc. She translates Polish and Belarusian poetry; as a translator and editor of children’s books from English collaborates with the project “PJ Library” in Ukraine. She participated in Gaude Polonia Fellowship program of the Minister of Culture of Poland (2021), was a fellow writer in the International Writing Program (2023, USA) and others. Based in Lviv.

Ія Ківа – українська поетка, перекладачка, членкиня Українського ПЕН. Народилася в 1984 році в Донецьку, через російсько-українську війну змушена була переїхати в Київ. Авторка поетичних збірок «Подальше от рая» (2018), «Перша сторінка зими» (2019), «Сміх згаслої ватри» (2023), а також книжки інтерв’ю з білоруськими авторами «Ми прокинемось іншими: розмови з сучасними білоруськими письменниками про минуле, теперішнє і майбутнє Білорусі» (2021), присвяченій протестам 2020-2021 у Білорусі. Її вірші перекладені більш як 30 мовами. В 2022 році вийшли її поетичні книжки «Свідок безіменності» в перекладі болгарською (ориг. «Свидетел на безименност»; перекладач – Денис Олегов) і «Чорні ружі часу/Czarne róże czasu» в перекладі польською (перекладачка – Анета Камінська). Ківа – переможниця II поетичного турніру ім. Нестора Летописця (2019), лауреатка спеціальної відзнаки премії «ЛітАкцент» (2019) за книжку «Перша сторінка зими», лауреатка перекладацької премії «Метафора» (2020), поетичного конкурсу «Гайвороння» (2019) тощо. Перекладає польську та білоруську поезію, як перекладачка та редакторка дитячих книжок з англійської співпрацює з проектом «Піжамна бібліотечка» (PJ Library в Україні).

Стипендіатка програми Gaude Polonia Міністра культури Польщі (2021), учасниця міжнародної резиденції для письменників International Writing Program (США, 2023) та ін. Живе у Львові.

Ija Kiwa – ukraińska poetka, tłumaczka, członkini ukraińskiego PEN Clubu. Urodziła się w 1984 roku w Doniecku, z powodu wojny rosyjsko-ukraińskiej zmuszona była przeprowadzić się do Kijowa. Autorka książek poetyckich: *Podalsze ot raja* (2018), *Persza storinka zymy* (2019), *Smich zhasłoji watry* (2023) oraz wywiadów z białoruskimi autorami *My prokynemos´ inszyny: rozmowy z suczasnymy bilorus´kymy pys´mennykamy pro mynule, teperisznie i majbutnie Bilorusi* (2021) poświęconych protestom 2020-2021 w Białorusi. Jej wiersze zostały przełożone na ponad 30 języków. W 2022 roku wyszły jej wybory wierszy: *Swidok bezimennosti* w przekładzie na język bułgarski (oryg. *Swidetel na bezimennost*, tłum. Denis Olegow) i *Czorni rużi času/ Czarne róże czasu* w przekładzie na język polski (tłum. Aneta Kamińska). Ija Kiwa jest laureatką II turnieju poetyckiego im. Nestora Łetopyscia (2019), nagrody specjalnej LitAkcent (2019) za książkę *Persza storynka zymy*, nagrody translatorskiej Metaphora (2020), konkursu poetyckiego Hajworonnia (2019) i in. Przekłada polską i białoruską poezję, jako tłumaczka i redaktorka anglojęzycznych książek dla dzieci współpracuje z projektem *Pizamna biblioteczka* (PJ Library w Ukrainie). Stypendystka programu Gaude Polonia Ministra Kultury RP (2021) oraz międzynarodowej rezydencji dla pisarzy International Writing Program (USA, 2023) i in. Mieszka we Lwowie.

пам'ятаю як у дитинстві
у садочок водили мене
повз бомбосховища

ніби в міста був
подвійний план існування

перешите плаття життя і годинник руйни
з розгалуженим підземеллям надщерблених слів

виглядало це так
ніби після війни
всі щури з міста пішли
а хатки лишилися

щоб повернутися
війна ж завжди повертається
як злодій що вкрав недостатньо

позолота чужого життя
така зваблива така невідворотна

але в моєму будинку
(місцеві казали що німці
лаштували його для себе)
не було бомбосховища

ніхто не хотів помирати
ніколи знов не хотів помирати
від цокання язиком

тож коли я зустріла їх
війну і окупацію
цих гулящих дівок
що переходять з рук до рук солдатні

то згадала всі бомбосховища свого міста
так ніби в дитячої залізниці бувають дорослі маршрути

так ніби мене немає
так ніби мене вже більше немає

08.05.2023

pamiętam jak w dzieciństwie
do przedszkola prowadzono mnie
koło schronów przeciwlotniczych

jakby miasto miało
podwójny plan istnienia

przerobioną suknię życia i zegar ruiny
z rozgałęzionym podziemiem wyszczerbionych słów

wyglądało to tak
jakby po wojnie
wszystkie szczury opuściły miasto
a chaty zostały

żeby wrócić
a wojna przecież zawsze wraca
jak złodziej który za mało ukradł

pożłota cudzego życia
taka nęcąca taka nieodwracalna

ale w moim domu
(miejscowi mówili że Niemcy
szykowali go dla siebie)
nie było schronu

nikt nie chciał umierać
nigdy więcej nie chciał umierać
od cmokania językiem

więc kiedy je spotkałam
wojnę i okupację
te ładacznice
przechodzące z rąk do rąk żołdactwa

przypomniałam sobie wszystkie schrony swojego miasta
tak jakby dziecięca kolejka miewała dorosłe trasy

tak jakby mnie nie było
tak jakby mnie już więcej nie było

8.05.2023

I remember how, as a child,
I was led by the hand to the kindergarten
past the bomb shelters

as if the city had
a double plan of existence

an altered dress of life and a clock of the ruin
with an underground maze of chipped words

it looked as if
after the war
all the rats had left the city
but their holes remained

so they could come back
war always comes back
like a thief who has not stolen enough

the gilding of someone else's life
so tempting so inevitable

however in my house
(the locals said the Nazis
had prepared it for themselves)
there was no bomb shelter

nobody wanted to die
from tongue clicking
nobody never again

so when I met them
the War and the Occupation
those two whores
changing soldiers' hands

then I remembered all the bomb shelters of my city
as if the children's railroad had adult routs

as if there were no me
as if there were no more me

May 8, 2023

Translated by Yevgeniya Kanyshcheva

виймаєш себе з цього пейзажу як сніг —
сон пам'яті яблуком котиться по долоні,
скибка за скибкою, у пошуках зерня

і бачиш те що за снігом — стривожену пташу любові
що б'ється всім тілом у зблідле дзеркало часу

лезом води розрізаєш обличчя собі
мужністю дотику знерухомлене світло Європи
вкладаючи в камінь хворобливого крику

так зозуля кує полум'яний зброї сірник —
останній у домі розхристаного вогню

і падає сірка у горло заляклого міста —
як довга по смерті застигла ріка

28.03.2023

wyjmujesz siebie z tego pejzażu jak śnieg –
sen pamięci niczym jabłko toczy się po dłoni
skibka za skibką w poszukiwaniu ziarna

i widzisz to co za śniegiem – złąknionego ptaka miłości
który całym ciałem uderza w poblądłe lustro czasu

ostrzem wody rozcinasz sobie twarz
męstwem dotyku znieruchomiałe światło europy
wkładając w kamień chorobliwego krzyku

tak kukułka kuje płomienną zapalkę broni –
ostatnią w domu rozchełstanego ognia

i wpada siarka w gardło zdrętwiałego miasta –
jak długa po śmierci zastygła rzeka

28.03.2023

you extract yourself from this landscape like snow –
memory's dream rolls on the palm like an apple
slice by slice in search of the seeds

and you see what's beyond the snow – an alarmed bird of love
beating its whole body against the pale mirror of time

you cut your face with a blade of water
courageously touching the immobilized light of Europe
embedding it into a stone of the sickly scream

that's how the cuckoo forges a flaming weapon a match –
the last one in the house of scattered fire

and the brimstone pours down the benumbed city's throat –
like a long river frozen in death

March 28, 2023

Translated by Philip Nikolayev

я хотіла б тобі сказати, що земля тут анітрошечки не змінилася,
але це буде неправда, це буде жорстока даремна брехня,
якою притрушують цупку дитячу цікавість

дерева тут лише удають дерева, дерева тут не вдаються,
піднімаючи гілля угору, немовби здаються в полон
своїм і чужим, і цьому сучому часу,
де з пуп'янків відразу ж народжуються сірники

а річка життя так добре горить, палає від сорому,
що пересохла, що не здатна більше наповнити
літо — джмелиним сміхом, а зиму — медом турботи

земля тут за рік так постаріла,
що там, де століттями бачили гладке личко води
тепер самі зморшки завглибшки з долоню,
а буває і гірше, так, наче сонце
світить тепер вниз головою, але хто тепер дивиться вгору

небо тут таке тихе, що кинь у нього ножем — не ворухнеться,
стерпить і це, ковтаючи мовчки кинджал за кинджалом,
роздираючи щоки до крові, як розривають на шмати одужу,

що більше не захищає; око лихе, знаєш,

обмацує тебе зсередини, мов хтиві руки у натовпі,
спокійно, без сорому, з відчуттям повільного злочину,
аж до самого серця; і те зупиняється, а ти живеш далі;
але тихо, без серця; без сподівань; як пощастить

ось і земля тут тепер без серця, наче ґрунт у музеї,
лежить у всіх на очах напівжива, непритомна,
бо не встигнеш й повітря ковтнути, а воно вже отруєне —
дряпається, гарчить, ніби конає старенький собака

і так все це, знаєш, вигадливо, що всі вже навчилася
робити вигляд, наче не чують власного ж розкладання,
а смердить тепер так, що тільки за смородом своїх і впізнаєш —
таких гордих, таких припишклих, таких безжально красивих

смерть, знаєш, завжди додає краси; аж до судомного реготу;
хіба ж це не смішно — все життя ходити тією самою стежкою
і розминутись з собою на першому ж перехресті

хіба так буває; хіба цій землі не набридло
водити по колу з пов'язкою на очах, мов у грі в панаса;
гей, ти, нумо вгадай, де впадеш і не підведешся

стільки тут добрих людей, знаєш, а всі лежать у багнюці;
покотом; розкинувши руки; без голів, як прийдеться

ця земля — наче шрам на обличчі; бачать усі,
але спитати, що ж врешті сталося, бракує відваги;
життя, знаєш, занадто коротке, щоб вдивлятися в землю,
особливо в чужу; щось в цьому є від перелюбу

так, ніби любов раптом стала штучною мовою,
яку ми вчимо, і вчимо, і вчимо — тільки без сенсу

я хотіла тобі сказати, що земля ця — поезія
ти ж знаєш не гірше за мене скільки в поезії читачів

04-06.07.2023

chciałabym ci powiedzieć, że ziemia tu ani trochę się nie zmieniła,
ale to będzie nieprawda, to będzie okrutne niepotrzebne kłamstwo,
jakim tłumi się sztywną dziecięcą ciekawość

drzewa tu tylko udają drzewa, drzewa tu się nie udają,
podnosząc gałęzie do góry, jakby oddają się do niewoli
swoim i obcym, i temu cholernemu czasowi,
kiedy to z pąków od razu rodzą się zapalki

a rzeka życia tak dobrze płonie, pali się ze wstydu,
że wyschła, że nie jest zdolna więcej wypełnić
lata – śmiechem trzmieli, a zimy – miodem troski

ziemia tu w ciągu roku tak się postarzała,
że tam, gdzie przez wieki widziano gładkie oblicze wody,
teraz same zmarszczki na głębokość dłoni,
a bywa i gorzej, tak jakby słońce
świeciło teraz do dołu głową, ale kto teraz patrzy w górę

niebo tu jest takie ciche, że rzuć w niego nożem – nawet nie drgnie,
wytrzyma i to, połykając w milczeniu kindżał za kindżałem,
rozrywając policzki do krwi, tak jak rozrywa się na szmaty ubranie,

które już nie chroni, złe oko, wiesz,

obmacuje cię od środka jak chciwe ręce w tłumie,
spokojnie, bez wstydu, z poczuciem powolnej zbrodni,
aż do samego serca; i to ustaje, a ty żyjesz dalej,
ale cicho, bez serca, bez oczekiwań, jak się poszczęści

i ziemia tu teraz jest bez serca jak grunt w muzeum,
leży na oczach wszystkich półżywa, nieprzytomna,
bo nie zdążysz powietrza zaczerpnąć, a ono jest już zatrute –
drapie, warczy, jakby konał stareńki pies

i takie to jest, wiesz, wymyślne, że wszyscy już się nauczyli
udawać, że nie czują własnego rozkładu,
a śmierdzi teraz tak, że tylko po smrodzie swoich się poznaje –
takich dumnych, takich przycichłych, takich bezlitośnie pięknych

śmierć, wiesz, zawsze dodaje urody, aż do konwulsyjnego śmiechu,
czy to nie jest śmieszne – całe życie chodzić tą samą ścieżką
i rozminąć się ze sobą na pierwszym skrzyżowaniu

czy tak bywa, czy tej ziemi nie obrzydło
prowadzić w kółko z przepaską na oczach jak w ciuciubabce,
hej ty, zgadnij, gdzie upadniesz i nie podniesiesz się

ilu tu dobrych ludzi, wiesz, a wszyscy leżą w błocie,
pokotem, z rozrzuconymi rękami, bez głów, jak popadło

ta ziemia – jak blizna na twarzy, widzą wszyscy,
ale spytać, co się naprawdę stało, brakuje odwagi,
życie, wiesz, jest zbyt krótkie, żeby wpatrywać się w ziemię,
zwłaszcza w obcą, coś jest w tym z cudzołóstwa

tak jakby miłość nagle stała się sztucznym językiem,
którego uczymy się i uczymy, i uczymy – tylko bez sensu

chciałam ci powiedzieć, że ta ziemia to poezja
ty wiesz nie gorzej ode mnie, ilu poezja ma czytelników

4-6.07.2023

I'd like to tell you that the land here has not changed one bit,
but that would be untrue, the kind of cruel and futile lie
that they sprinkle to soothe a child's eager curiosity

the trees here only pretend to be trees, the trees here fail,
lifting up their branches, as if yielding themselves prisoners
in surrender to their own tribe, to strangers and to this bitch of an era
where matches are born straight from the buds

and the river of life burns so well, burning with shame,
that it has dried up, unable anymore to fill the summer
with bumblebee laughter and the winter with the honey of care

the land here has aged so much in one year
that where for centuries we saw the smooth pretty face of water
now the wrinkles are palm-deep
and it sometimes gets even worse, yes, as if the sun now
were shining upside down, but who looks up these days anyway

the sky here is so quiet, throw a knife at it and it won't flinch,
it'll endure this too, silently swallowing dagger after dagger,
tearing its cheeks to blood, as they tear to shreds clothes

that no longer protect; evil eye, you know,

it gropes you from within, like lusty hands in a crowd,
calmly, shamelessly, with the feel of unhurried crime,
to the very heart; and the heart stops while you live on;
but quietly, without a heart; without hope; at luck's mercy

and so, the land here, heartless now, like soil in a museum,
lies half alive and unconscious before everyone's eyes,
you barely have time to take in a gulp of air and it's already poisoned –
scratching, growling, like an old dog that is dying

and all of this is so, you know, fanciful, that everyone has learned
to pretend as that they can't smell their own decomposition,
it stinks so badly now that you only recognize your own by their stench –
those so proud, so subdued, so mercilessly beautiful

death, you know, always adds beauty; even to the point

of convulsive laughter;

isn't it funny to walk the same path all your life

only to miss oneself at the very first intersection

how could this be real; isn't this earth sick of going around

in circles in with blindfolded eyes, as in a game of blind man's buff;

hey, you, come on, guess where you'll fall and not get up

so many good people here, you know, and they all lie in the mire;
in heaps; arms spread; headless, as the case may be

this land is like a facial scar; everyone sees it,
but the courage is lacking to ask what has actually happened;
life is too short, you know, to gaze pointblank at a land,
especially someone else's; there's a kind of adultery to it

as if love had suddenly become an artificial language
that we study and study it endlessly – only without meaning

I wanted to tell you that this land is poetry
and you know no worse than I how many readers poetry has

July 6, 2023

Translated by Philip Nikolayev

мова зникає як вода між долонь
посуха часу креслить воєнний пейзаж

ми стоїмо і йдемо стоїмо і йдемо одночасно
чи то під воду чи то понад водою
гойдалку неба розхитуючи на плечах

рук прапори майорять у сутінках гніву
ковилою пташок що випали із гнізда

зірка дитинства — човник якого не стримати —
стелить криваву постіль на зламаних стеблах зла

шлях до любові — голки тривожний спів
де замість слів — смерті невтомний млин

де — що не крок — молитов затоплений дзвін
лоба собі розбиває об повільні руїни провини
де — що не крок — вирви пам'яті квітнуть як очерет

землю просіюють крізь безжальне сито вогню
сурми ненависті — тут замість ночі стояли дома

вітер злизує сльози осиротілим деревам
наче собака до річки прив'язаний мотузком

13.06.2023

mowa znika jak woda między dłońmi
posucha czasu kreśli wojenny pejzaż

my stoimy i idziemy stoimy i idziemy jednocześnie
czy to pod wodę czy to ponad wodą
huśtawkę nieba rozkołysując na ramionach

sztandary rąk powiewają w zmierzchu gniewu
jak ostnica ptaków co wypadły z gniazda

gwiazda dzieciństwa – łódź nie do zatrzymania –
ścieli krwawą pościel na złamanych źdźbłach zła

droga do miłości – igły złękniiony śpiew
gdzie zamiast słów – śmierci niestrudzony młyn

gdzie – co krok – modlitw zatopiony dzwon
czoło sobie rozbija o powolne ruiny przewiny
gdzie – co krok – wyrwy pamięci kwitną jak trzcina

ziemię przesiewają przez bezlitosne sito ognia
surmy nienawiści – tu zamiast nocy stały domy

wiatr zlizuje lzy osieroconym drzewom
jak pies do rzeki przywiązany sznurem

13.06.2023

speech drains away like water between the hands
the drought of time sketches a warlike landscape

we stand and walk stand and walk simultaneously
either under water or above water
swaying the sky's seesaw on our shoulders

flags of hands flutter in the twilight of anger
like a feathergrass of birds fallen out of nests

the star of childhood – an unstoppable skiff –
prepares a bloody bed on the broken stalks of evil

the path to love – a needle's alarmed song
with the tireless mill of death in place of lyrics

where – with each step – the sunken chime of the prayer bell
smashes its brow against the slow ruin of guilt
where – with each step – memory's blast craters bloom like reeds

trumpets of hate sift the soil through a merciless sieve of fire –
houses used to stand here instead of the night

the wind licks away the tears of orphaned trees
like a dog tied by a rope to the river

June 13, 2023

Translated by Philip Nikolayev

раз полишивши дім — не зупинитись в дорозі
не сказати ніколи вже: кидайте речі, ось, ми прийшли
адже кроки — єдина коліска яку, ти носиш на спині
не маючи права упасти, спинитись, зробити коло,
дихання мертвих дерев переспівати тремтінням зап'ястків

раз полишивши дім — не схватись більше від цегли
між пальців, з якої будуєш гирло печалі,
печатку її накладаючи на фарбу і віск
часу, що лущитья, наче горіх з чорним серцем,
і під шкіру в'їдається як сонця шершавий язик

раз полишивши дім — не відшукати слів для любові
до місця, в якому впадеш у дитинства глухий коридор,
де речі ще виглядають тебе до гри, яка тоне під кригою щастя,
яке потемніло давно, мов бабусин перстень на пальці,
і стало важким, як родинний альбом на цвинтарі пам'яті

раз полишивши дім — не зазирнути вже у вікно,
за яким на тебе чекають розквітлі троянди життя,
бо твій сад відпливає разом з тобою, і вода,
чуєш, вода забирає в обійми тіло твоє,
сповнене спрагою моря, що, як свободу, не перейти

31.03.2023

raz zostawiwszy dom – nie zatrzymać się w drodze
nie powiedzieć już nigdy: rzucajcie rzeczy, przyszedliśmy
przecież kroki to jedyna kołyska, jaką nosisz na plecach,
nie mając prawa upaść, zatrzymać się, zrobić koła,
oddechów martwych drzew prześpiewać drzeniem nadgarstków

raz zostawiwszy dom – nie da się już schować od cegieł
między palcami, z których budujesz ujście smutku,
jego pieczętkę nakładając na farbę i wosk
czasu, który się łuska jak orzech z czarnym sercem
i pod skórę się wżera jak słońca szorstki język

raz zostawiwszy dom – nie da się znaleźć słów na miłość
do miejsca, w którym wpadniesz w dzieciństwa głuchy korytarz,
gdzie rzeczy jeszcze wyglądają cię do gry tonącej pod krą szczęścia,
które pociemniało dawno jak pierścionek babci na palcu
i stało się ciężkie jak rodzinny album na cmentarzu pamięci

raz zostawiwszy dom – nie da się zajrzeć już przez okno,
za którym na ciebie czekają rozkwitłe róże życia,
bo twój ogród odpływa razem z tobą i woda,
słyszysz, woda zabiera w objęcia twoje ciało
pełne pragnienia morza, którego jak wolności, nie da się przejść

31.03.2023

once you've left your home, you can never stop on the road
never say again: put down your baggage, we have arrived,
because footsteps are the only cradle you carry on your back
without the right to fall, to pause, to circle back
to sing with trembling wrists echoing the tremors of dead trees

once you've left your home, never hide between fingers
from the bricks from which you build up the throat of sorrow
pressing its seal onto the paint and wax
of time, which crumbles like a nut with a black heart
embedding itself under the skin like the sun's scratchy tongue

once you've left your home, words cannot be found for the love
of a place where you'll relapse into the silent corridor of childhood
where things eye you before a game that sinks through the ice of bliss
that darkened long ago, like grandmother's ring on your finger,
and grew as heavy as a family album in the memory cemetery

once you've left your home, you can't gaze into the window anymore
behind which the roses of a life in full bloom await you
because your garden has drifted away with you and water
can you hear, water is enveloping your body
filled with the thirst of a sea that, like freedom, is impossible to cross

March 31, 2023

Translated by Philip Nikolayev

війна — це як їхати в потязі без машиніста
що набирає швидкість неначе воду з колодезя

носить і носить цю мертву водичку
мов квітучі плітки що давно всім набридли

але хто першим закриє рота — правда чи віра —
не передбачити; колії долі ростуть тепер просто з долонь,
руйнуючи тіло любові за кожним рукостисканням

хтось зістрибає і тішиться що відбувся синцями
хтось намагається час зупинити й ламає руки та ноги
хтось зі страху застигає мов цятка крові на верхній губі

але є і такі що вийдуть лише на останній зупинці —
мертвими чи живими — з трояндою досвіду між хребців
і вже ніколи не зможуть притулитись до інших спиною

всі вони вийдуть мертвими та живими
всі вони стануть шукати у світі вільного місця
щоб впасти у морок майбутнього ще і ще

так виглядає найдовша подорож до буття

14.02.2023

wojna to jakby jechać w pociągu bez maszynisty
który nabiera prędkości niczym wody ze studni

nosi i nosi tę martwą wodę
jak kwitnące plotki dawno wszystkim obrzydłe

ale kto pierwszy zamknie usta – prawda czy wiara –
nie da się przewidzieć; koleje losu rosną teraz prosto z dłoni
niszcząc ciało miłości przy każdym uścisku ręki

któs zeskakuje i cieszy się że skończyło się na siniakach
któs usiłuje czas zatrzymać i łamie ręce oraz nogi
któs ze strachu zastyga jak plamka krwi na górnej wardze

ale są i tacy którzy wyjdą dopiero na ostatniej stacji –
martwi czy żywi – z różą doświadczenia między kręgami
i już nigdy nie będą mogli przytulić się do innych plecami

wszyscy oni wyjdą martwi i żywi
wszyscy oni zaczną szukać na świecie wolnego miejsca
żeby wpaść w mrok przyszłości jeszcze i jeszcze

tak wygląda najdłuższa podróż do bytu

14.02.2023

war is like riding a train without an engine driver
while it gathers speed like water from a well

it ceaselessly carries this dead water
like blooming gossip that everyone's fed up with

but which will shut up first – truth or faith –
is unpredictable the tracks of fate now grow right from the palms
demolishing love's body with every handshake

someone jumps off and is happy that he only got bruised
someone tries to stop time and breaks his arms and legs
someone freezes with fear like a spot of blood on the upper lip

but there are also those who won't get off until the final stop –
dead or alive – with a rose of experience between the vertebrae
and will never be able to lean on others with their backs

they will all come out dead and alive
they will all seek a free spot in the world
to keep lapsing again and again into the future's darkness

that's what the longest existential journey looks like

February 14, 2023

Translated by Philip Nikolayev

ластівки-прикордонниці
листівку українського неба
розрізають навпіл

як дві обручки закоханих —
дорогу й повернення

як дві свічки на похованні —
окупацію й простір свободи

як два ока підбитих —
мир і війну

лише пам'ять стоїть непорушно
як сльоза скам'яніла від втоми
наче вчиться літати уперше

6.05.2023

jaskółki-pogranicznicy
pocztówkę ukraińskiego nieba
przecinają na pół

jak dwie obrączki zakochanych –
podróż i powrót

jak dwie świece na pogrzebie –
okupację i przestrzeń wolności

jak dwoje oczu podbitych –
pokój i wojnę

tylko pamięć stoi niewzruszenie
jak łza skamieniała ze zmęczenia
jakby uczyła się latać po raz pierwszy

6.05.2023

swallows of the border
slice the postcard of the Ukrainian sky
in two halves

like two wedding rings for lovers –
the road and the return

like two candles at a funeral –
occupation and freedom's expanse

like two bruised eyes –
peace and war

only memory hangs on steadfast
like a tear petrified from weariness
as if learning to fly for the first time

June 5, 2023

Translated by Philip Nikolayev

бачу свій дім хіба в репортажах з обстрілів
жовтий мов смуга надії на українському прапорі

дивлюся в очі йому
а він відвертається
затуляється
фанерними дошками пам'яті
жити не хоче

регоче
з війни
зі смерті
із мене

але
якщо він ще живий
то і я ще жива
хоч не відчуваю себе живою

не знаю чи хочу жити у домі
який домом мене не назве
хіба химерним притулком для слів

а слова випадають з кишень
мов ключі тимчасових помешкань
за кожною спробою світло ввімкнути

і вітер руїни кричить між хребцями любові
на весь степ окупований посмішкою небуття

07.03.2023

widzę swój dom najwyżej w reportażach z ostrzałów
żółty jak pasek nadziei na ukraińskiej fladze

patrzę mu w oczy
a on się odwraca
zasłania
paździerzowymi deskami pamięci
żyć nie chce

śmieje się
z wojny
ze śmierci
ze mnie

ale
jeśli on jest jeszcze żywy
to i ja jestem jeszcze żywa
choć nie czuję żebym była żywa

nie wiem czy chcę żyć w domu
który domem mnie nie nazwie
najwyżej swoistym schronieniem dla słów

a słowa wypadają z kieszeni
jak klucze tymczasowych mieszkań
przy każdej próbie włączenia światła

i wiatr ruiny krzyczy między kręgami miłości
na cały step okupowany przez uśmiech niebytu

7.03.2023

I see my home only in footage of shelling
yellow like the stripe of hope on the Ukrainian flag

I gaze into its eyes
but it turns away
shielding itself
with plywood boards of memory
it doesn't want to live

it chuckles
at war
at death
at me

however
if it's still alive
then I am still alive too
though I don't feel so

I don't know if I want to live in a home
that won't recognize me as a home
but as a whimsical shelter for words

meanwhile words spill out of the pockets
like keys to temporary abodes
with every attempt to turn on the light

and the wind of ruin screams between the vertebrae of love
across the entire steppe occupied by the smirk of nonbeing

March 7, 2023

Translated by Philip Nikolayev

при зачиненій брамі Європи у світлі непевному
стоїмо із ліхтариками на лобі — такі наші німби воєнні

читаємо книги священні і не впізнаємо себе
ні серед пророків ні серед учнів твоїх ні серед апостолів

хто ми для тебе Господи
чи є ми для тебе дорослими
чи ще ж такі дітьми

чи бачиш нас Господи
чи відділяєш ще світло істини від пітьми
сльози від поту
і невинних від винуватців наших

чи пам'ятаєш що суд твій страшний ще не відбувся
ні в Нюрнберзі ні у Гаазі ні в Києві золотому
і що черга у свідки тепер буде довгою мов спів поминальний
непроминальною наче шлях до військового цвинтаря

чи бачиш ти кров у нас на губах
кров під ногами кров у кишнях кров у наплічниках

кров у кожному слові вогню

і кров у тиші яку нам не перейти мов пустелю свободи

як просили ми землі заповіданої

то віри не йняли що буде вона з крові та м'яса людського

так що й до смерті кістки наших мертвих з горла не вибрати

а води ще не просили

бо соромно серед крові казати про воду

соромно називати воду водою

але поки ми ще стоїмо

ти йди замість нас по воду гніву

йди по крові нашій як по воді

щоб земля наша врешті врожаєм любові вродила

13.03.2023

przy zamkniętej bramie europy w świetle niepewnym
stoimy z latarkami na czole – takie są nasze aureole wojenne

czytamy święte księgi i nie rozpoznajemy siebie
ani wśród proroków ani wśród uczniów twoich ani wśród apostołów

kim jesteśmy dla ciebie Boże
czy jesteśmy dla ciebie dorosłymi
czy jednak jeszcze dziećmi

czy widzisz nas Boże
czy oddzielasz jeszcze światło prawdy od mroku
łzy od potu
i niewinnych od winowajców naszych

czy pamiętasz że twój sąd ostateczny jeszcze się nie odbył
ani w Norymberdze ani w Hadze ani w Kijowie złotym
i że kolejka dla świadków będzie teraz długa jak pieśń pogrzebowa
nieunikniona niczym droga na cmentarz wojskowy

czy widzisz krew na naszych ustach
krew pod nogami krew w kieszeniach krew w plecakach

krw w każdym słowie ogniu

i krew w ciszy której nie damy rady przejść jak pustyni wolności

gdy prosiliśmy o ziemię obiecaną

to wiary nie dawaliśmy że będzie ona z krwi i ludzkiego mięsa

tak że do śmierci kości naszych zmarłych z gardła się nie wyjmie

a o wodę jeszcze nie prosiliśmy

bo to wstyd pośród krwi mówić o wodzie

to wstyd nazywać wodę wodą

ale póki my jeszcze stoimy

ty idź zamiast nas po wodę gniewu

idź po krwi naszej jak po wodzie

żeby nasza ziemia wreszcie obrodziła urodzajem miłości

13.03.2023

at the shut gate of Europe in an uncertain light we stand
with little lanterns on our foreheads – such are our wartime halos

we read sacred books and don't recognize ourselves
among prophets nor among your disciples nor among the apostles

who are we to you Lord
are we adults to you
or still kids

do you see us Lord
do you still separate the light of truth from the darkness
tears from sweat
and our innocent from our guilty ones

do you remember that your final judgment has not yet taken place
in Nuremberg nor in the Hague nor in golden Kyiv
and that the line of witnesses will now as long as a funeral chant
and inescapable like a path to a military cemetery

do you see the blood on our lips
blood underfoot blood in pockets blood in backpacks

blood in every word of fire
and blood in the silence that we cannot cross like the desert of freedom

when we asked for our bequeathed land
we did not expect it to be made of human blood and flesh
so that even unto death we can't pick the bones of our dead
out of our throats

but we haven't asked for water yet
because it is shameful to talk about water in the mids of blood
it is shameful to call water water

but while we are still standing
you go in our place to fetch the water of wrath
walking on our blood as if it were water

so that our land may bear at last a harvest of love

March 13, 2023

Translated by Philip Nikolayev

коли смерть закінчиться,
я стану кимось іще,
кимось, кого любити простіше
а жаліти не має причини

відповідно й ненавидіти,
змагаючись за фігуру жертви,
теж не буде за що

ці гримаси медузи горгони
настільки осточортіли,
що легше вже скам'яніти
і відчувати себе як ніщо

стати голосом степу
білим пилом цієї землі
спопеліти у вогнищах часу

і тоді, якщо при мені
знов починатиметься війна:
я виходитиму з кімнати,
примовляючи: так, ви програли,

вітаю вас із перемогою

бо серце більше не зможе
качати кров ритуальних образ
і стане — півонією плачу

а я тоді стану полем

незграбним
вичовганим
замінованим

без людей, і рослин, і звірів,
і слідів самого життя

і себе переходитиму,
як перепливають дитя річки в селі,
туди і назад, туди і назад

просто щоб не збожеволіти

18.07.2023

kiedy śmierć się skończy,
stanę się kimś jeszcze,
kimś, kogo kochać jest prościej,
a żałować nie ma powodu

podobnie i nienawidzić,
rywalizując o figurę ofiary,
też nie będzie za co

te grymasy meduzy gorgony
na tyle obmierzły,
że łatwiej już skamienieć
i czuć się niczym

stać się głosem stepu
białym pyłem tej ziemi
spopielić się w ogniskach czasu

i wtedy, jeśli przy mnie
znów będzie zaczynać się wojna,
będę wychodzić z pokoju,
mówiąc: tak, przegraliście,

gratuluje wam zwyciestwa

bo serce juz nie da rady
pompowac krwi rytualnych obraz
i stanie sie piwoniam placzu

a ja wtedy stanę sie polem

niezdarnym
wyświechtanym
zaminowanym

bez ludzi i roślin, i zwierząt,
i śladów samego życia

i przez siebie będę przechodzić,
tak jak przepływają dzieci rzeki na wsi,
w tę i z powrotem, w tę i z powrotem

po prostu żeby nie zwariować

18.07.2023

when death comes to an end
I'll turn into someone else
someone easier to love
and whom there'll be no reason to pity

and likewise no
reason to, vying for
victimhood, hate

we're so fed up with these
grimaces of medusa the gorgon
that it is easier to turn to stone already
and feel like nothing

to become the voice of the steppe
the white dust of this land
to be incinerated on the bonfires of time

and then if a war
starts again in my lifetime
I'll step out of the room
saying: yes, you've lost,
congratulations on your victory

Iя Kiva

because the heart's no longer able
to pump the blood of ritual insults
will turn into a weeping peony

and then I'll become a field

awkward
worn-out
mined

without people plants animals
or traces of life itself

and I will cross over myself
as children swim across the village river
back and forth, back and forth

just not to go crazy

July 18, 2023

Translated by Philip Nikolayev

Projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym programu Unii Europejskiej Kreatywna Europa.

This project has been funded with support of the Creative Europe Programme of the European Union.

© for the original poems: Iya Kiva

© for the English translation of the poem "I remember how, as a child" (incipit), p. 9-10: Yevgeniya Kanyshcheva

© for the English translation of the other poems: Philip Nikolayev

© for the Polish translations: Aneta Kamińska

Wydawca/publisher: Krakowskie Biuro Festiwalowe

Skład/composition: Natalia Bieniek, KBF

Druk/print: Paperlove sp. z o.o., ul. Biskupińska 21, 30-732 Kraków

ISBN 978-83-65270-49-8

www.kbf.krakow.pl

www.miloszfestival.pl

www.versopolis.com

 365

 Kraków

kbf:

 KRAKOW
UNESCO CITY
OF LITERATURE

 VERSOPOLIS
where poetry lives

 **Co-funded by
the European Union**

Iya Kiva

jei jis...
jei jis iš...
miant oburindai, te pros...
ko i piov, letreys ne menyta -
...e is ne nu

